

[Østergaard.]

at det vil hindre kulturudviklingen, hvis man indfører en sådan afgift. Det tvivler jeg dog på. Jeg regner ikke med, at den kultur, vi har her i landet, skulle være så tynd en fernis, at den ikke skulle kunne bære indførelse af en lånerafgift på 5 kr.

Der argumenteres altså ud fra disse synspunkter for, at udlånene på bibliotekerne skal være gratis, men det kan slet ikke lade sig gøre, for biblioteksudlån kan ikke være gratis, og det vil jeg gerne påvise med nogle tal. Ingen kan gøre det gratis, heller ikke det magtfulde regeringsflertal.

Lad os se på, hvad biblioteksvæsenet vil komme til at koste efter den nye ordning, når lønforhøjelsen er regnet med. Statens tilskud vil komme til at andrage omkring 17 mill. kr. til næste år, og skønsmæssigt kan man regne med, at kommunernes udgifter bliver ca. 24 mill. kr., altså en samlet udgift på 41 mill. kr. Hvis vi sætter det i forhold til lånerallet, kommer vi op på en udgift af 36-37 kr. pr. låner; det bliver i forhold til udlånstallet omkring 1 kr. 10 øre pr. bind, der er gået over disken på biblioteket. I forhold til indbyggertallet bliver det 9 kr. pr. indbygger. Man kunne også sætte det i forhold til antallet af skatteydere m. v., men der er ingen grund til at gå videre.

Det skal blot fastslås, at bogudlånene fra bibliotekerne er et gode og et gode, der koster penge, mange penge, og ud fra det skøn har vi ment det rimeligt at stille et ændringsforslag gående ud på, at vi for voksne lånere indfører en lånerafgift på 5 kr. pr. lånerkort, hvilket stort set vil kunne modsvare den merudgift, staten vil få i anledning af den nye ordning, der her foreslås.

Når vi stiller dette ændringsforslag, er det ud fra flere betragtninger. Først og fremmest den, at vi mener, det er rimeligt, at vi sparer staten for denne udgift. Vi mener, det er rimeligt, at når det offentlige, staten og kommunerne, betaler så store beløb til det gode, som biblioteksvæsenet er, er der ikke det mindste at sige til, at de indbyggere, som nyder direkte godt af udlånet, betaler dette ekstra bidrag.

Det falder mig egentlig nær at drage en sammenligning med det kgl. teater. Det er også en institution, hvor befolkningen kul-

turmæssigt nyder de og de goder, og i kraft deraf betaler skatteyderne så og så meget til dækning af det kgl. teaters underskud. Der er vist noget om, at det, der betales til det kgl. teaters underskud, andrager omkring halvdelen af statens samlede udgift til biblioteksvæsenet. Det skal jeg ikke komme nærmere ind på. Men efter at skatteyderne har betalt det beløb, finder man det dog rimeligt, at de, som nyder godt af dette gode, betaler noget ekstra dertil. Derfor er der udmærket god grund til, at de, som har direkte gavn af vore biblioteker, betaler et ekstra bidrag ud over det, som skatteyderne i forvejen har betalt.

Dertil kommer, at den gratistmentalitet, som jeg nævnede ved lovforslagets første behandling, er vi mange, der er imod. Vi mener, det er helt ud rimeligt at opdrage folk, så de lærer, at de offentlige goder også koster noget; det forekommer mig, at det for biblioteksvæsenets vedkommende er belyst ved de tal, jeg har nævnt. Vi er inde i en udvikling, hvor vi fritager en større befolkningsgruppe for i det hele taget at svare skat og bidrage til den fælles samfundshusholdning, og så vil det kun være rimeligt, at disse goder betales med lidt.

Det er beklageligt, at vi ikke kunne få retsforbundets tilslutning til dette ændringsforslag, men jeg skal ikke opholde mig nærmere ved det ærede medlem hr. Gøttings stilling i denne retning. Det var kedeligt nok, at han ikke i udvalget måtte fremføre de synspunkter, han gav udtryk for ved lovforslagets første behandling. Der kunne siges meget herom, men det gider jeg ærlig talt ikke.

Jeg vil anbefale tinget at stemme for ændringsforslagene nr. 1 og nr. 2 om indførelse af en lånerafgift. De er rimelige og velbegrundede.

Dernæst vil jeg gøre nogle bemærkninger vedrørende hovedbestemmelserne i lovforslaget, idet jeg går ud fra, at vi ikke blot behandler ændringsforslagene. Vedrørende centraltilskuddet er jeg ikke helt overbevist om, at dette tilskud bør sættes i forbindelse med befolkningstallet inden for centralbibliotekets område, men der har ikke været mulighed for at få det ændret. Det forekommer mig, at det ville være rimeligere at sætte det i forhold til bogudlånet inden for centralbibliotekets område, idet